

Za gospodarje

Maribor, dne 20. marca 1935.

Občni zbor Narodne banke v Beogradu.

V nedeljo, 10. marca, se je vršil v Beogradu občni zbor Narodne banke. Iz poročila za preteklo leto povzamemo, da v denarnem obtoku lani ni bilo veliko sprememb. Ob koncu zadnjih 4 let se je namreč naš denarni obtok gibal tako-le (v milijonih dinarjev):

	ob koncu leta			
	1931	1932	1933	1934
novčаницe	2880	2843	2792	2876
po 1000 Din	1874	1725	1481	1479
po 100 Din	414	200	50	25
po 10 Din	4	4	4	4
po 5 Din				
Kupaj bankovci	5172	4772	4327	4384
kovani novci	161	479	960	994
denarni obtok	5333	5251	5287	5378

Gornja primerjava nam kaže, da so novčаницe po 10 Din zaradi izdaje srebrnih kovancev po 10 Din že skoro do cela izginile iz prometa in jih je samo še za 25 milijonov Din. Izdaja srebrnih kovancev po 20 in 50 Din pa je povzročila, da se je obtok novčanic po 100 Din v zadnjih štirih letih zmanjšal za 400 milijonov Din. Srebrnih novcev je država izdala v celoti za 1 milijardo Din, ki pa ni šla vsa v promet, temveč je ob koncu lanskega leta ležalo v blagajnah Narodne banke teh srebrnih kovancev za 157 milijonov Din. Drobni novci iz niklja je bilo izdanih 200 milijonov, od katerih pa je bilo le 151 milijonov v prometu in 49 milijonov v blagajnah Nar. banke.

Letno poročilo tudi vsebuje naslednje podatke o razdelitvi meničnih posojil na beogradsko centralo in posamezne podružnice, katera se je vršila zadnja leta tako-le (v milijonih dinarjev):

	ob koncu leta		
	1932	1933	1934
vsa men. posojila	2112.0	1808.9	1528.8
od tega:			
Beograd	784.3	635.9	515.3
Zagreb	576.8	488.7	396.5

	ob koncu leta		
	1932	1933	1934
Ljubljana	140.5	139.6	122.5
Novi Sad	102.3	104.0	101.1
Osijek	83.4	73.5	67.9
Sarajevo	61.3	65.7	60.0
Niš	59.1	53.4	44.7
Skoplje	52.2	40.3	34.8
Maribor	43.7	36.6	34.5

V zadnjih dveh letih so menična posojila pri centrali v Beogradu nazadovala za 269 milijonov Din, pri podružnicah v Zagrebu pa za 180 milijonov Din. Pri podružnicah v Ljubljani in Mariboru so ob koncu leta 1932 znašala menična posojila 184 milijonov Din, ob koncu lanskega leta pa 157 milijonov Din. Menična in lombardna posojila Slovenije (podružnici Ljubljana in Maribor) pri Narodni banki so v zadnjih letih občutno nazadovala in sicer od 205 milijonov ob koncu leta 1932, odnosno 192 milijonov Din ob koncu predlanskega leta na 165 milijonov Din ob koncu lanskega leta. Žirovne naložbe Slovenije pri Narodni banki pa so se povečale od 27.8 milijona Din ob koncu predlanskega leta na 45.1 milijona Din ob koncu lanskega leta, tako da je lani celokupni dolg Slovenije nasproti Narodni banki po odbitku žirovnih vlog padel od 164.3 na 119.9 milijona Din.

Na občnem zboru je prvi ravnatelj Narodne banke dr. Protič delničarjem banke sporočil, da znaša čisti dobiček za razdelitev delničarjem 21,614.935.43 Din. Upravni odbor Narodne banke je predlagal zboru delničarjev, da se na račun dividende izplača delničarjem 21 milijonov Din, ostanek pa v sklad za dopolnitev dividend. Pri Narodni banki je udeleženih skupno 1373 delničarjev, od katerih pa ima samo 21 največjih delničarjev več ko polovico vseh delnic, ostalih 1352 delničarjev pa manj nego polovico delniške glavnice.

Govoril je na občnem zboru zlasti dr. Bajkič, ki je poudaril, da v nobeni dru-

gi državi na svetu niso cene kmetijskim pridelkom padle tako nizko kakor pri nas. Po njegovem mnenju je temu vzrok devizna politika Narodne banke. Treba je rešiti vprašanje kreditne politike te banke. Denarnim zavodom je treba pomagati, da se rešijo denarne krize, potem se bo denar vrnil v naše gospodarstvo.

Ljudski pravnik.

Dimnikarske pristojbine. Doma imate hišo z odprtim kuhinjskim ognjiščem in enim prelaznim dimnikom ter pri svinjski kuhinji en valjasti dimnik ter plačujete ljutomerskemu dimnikarju letno znesek 35 Din. V goricah pa imate tudi en prelazni dimnik in skoraj polovico manjšo kuhinjsko ognjišče, pa zahteva dimnikar za ometanje znesek 32 Din. Tu v goricah pa ometa dimnikar iz Štrigove. Vprašate, kako to, da se različno zaračunava in če ne veljajo povsod iste dimnikarske pristojbine. — O dimnikarskih pristojbinah piše letošnji koledar »Slovenskega gospodarja«. Dimnikar iz Štrigove Vam popolnoma v redu zaračunava, ako ometa redno vsake tri mesece. Ker je gorica zunaj sedeža dimnikarjeve obrti, sme za enkratno ometanje odprtega kuhinjskega ognjišča računati znesek Din 4,50, za enkratno ometanje navadnega prelaznega dimnika prtilično pa znesek Din 3,50, kar da skupaj znesek 8 D, ali za štirikratno ometanje znesek Din 32.— To pa sme zaračunati seveda samo v onem primeru, ako dejansko pride štirikrat na leto ometat v Vašo gorico. Svetujemo Vam, da si nabavite koledar »Slovenskega gospodarja«, kjer boste natančno in podrobno dobili vsa zaželjena pojasnila. V ostalem pa pripominimo še to, da tudi za Štrigovo veljajo tisti tarifi glede ometanja, kakor pa v ostali Sloveniji, ker spada Štrigova upravno pod dravsko banovino.

Pravice prevžltkarjev. Jjsvj. — Sinu ste izročili posestvo za malenkost. Poleg drugega ste si izgovorili čevlje in obleko. Sedaj ste bili v bolnišnici. Sin je dobil plačilni nalog, da mora plačati za Vami bolniške stroške. Radi tega pravi, da Vam bo odtrgal pri čevljih in obleki. — Če se sin postavlja proti svojemu očetu na tako trdo in kruto stališče, tudi Vam ne preostane druga pot, kakor da

se strogo držite tega, kar ste si izgovorili in da od sina vedno iztirjate vse, kar Vam je po pogodbi dolžan dajati. Sin nima pravice, da bi Vam bolniške stroške pritrgal pri dajatvi obleke in čevljev. Kolikokrat Vam mora dajati obleko in čevlje, Vam ne moremo povedati, ker ne vemo, kako ste si izgovorili pravico, ko ste izročali posestvo svojemu sinu. Morda pa bo sin le spoznal, da ne ravna prav. Skušajte sami ali po kom tretjem vplivati nanj, da bi spoznal svojo zmoto in popravil, kar je doslej proti Vam kot svojemu očetu zagrešil.

Plačevanje preživnino. Vacek. — Z materjo in varuhinjo nez. otrok ste z odobritvijo sodišča sklenili, da plačata enkratno odpravnino v znesku 11.000 Din. Takoj sta plačala znesek 6000 Din, ostanek 5000 Din pa bi morali plačati do 31. 12. 1932. Ker niste imeli toliko denarja, ste plačali do tega časa samo znesek 3 tisoč Din, ostanek v znesku 2000 Din ste pa še na dolgu, ker ne morete dobiti denarja. Dobili ste od sodišča poziv, da morate plačati znesek 2000 Din do konca leta 1934. Ste posestnik. Vprašate, če ste zaščiteni in če bi lahko plačevali v obrokih. — Gre tu za preživninsko terjatev. Po našem mnenju vsled tega niste zaščiteni in morate plačati, ako se hočete izogniti prisilnemu izterjanju po sodišču in nepotrebnim stroškom. Skrbite, da boste svojim obveznostim takoj zadostili. Če imate kaj več denarja, pa poskusite ugovarjati pri tožbi, oziroma pri rubežu, da ste zaščiteni in da ne gre za preživninsko terjatev, marveč za odpravnino. Morda boste s svojim ugovorom uspeli. Zakon je v tem pogledu nejasen, vsled česar bo moralo glede sigurnosti enkrat sodišče izreči svojo besedo. Kakor že povedano, je naše mnenje, da je odpravnino kot nadomestek za preživnino treba plačati, pa čeprav sicer spadate pod kmečko zaščito.

Pravice dedičev. FZF. — Na podlagi zapuščinske razprave pripade otrokom polovica očetove gotovine, naložene na hranilno knjižico, dočim drugi polovico Vaša mati. Hranilno knjižico je prejela mati, ki Vam noče izročiti določenega deleža. Sedaj se denar postopoma dviga. Vprašate, kaj morate v varovanje svojih koristi ukreniti. — Če Vam mati pripadajočega deleža noče zlepega dati, jo boste morali k temu prisiliti s

tožbo. Ker sami ne boste znali tega napraviti, obrnite se do odvetnika, ki bo za Vas storil vse potrebno. Taki so predpisi. Vzemite pa stvar malo drugače! Smatrajte, da je to Vaša mati, pa se zato izogibajte do skrajnih možnosti tožbe. Poskusite še enkrat doseči, da Vam izroči, kar Vam je dolžna dati po podatkih zapuščinske obravnave. Šele potem, ako Vam ne preostane druga pot, storite potrebne korake za vložitev tožbe.

Plačevanje delavskega davka. Gas. — Ste nastavljenec z mesečno plačo v znesku 250 Din. Za en mesec so Vam odtegnili za delavski davek znesek 4 Din. Proti temu ste ugovarjali z utemeljitvijo, da imate samo hišo in komaj pol orala zemlje ter da morate poleg sebe skrbeti še za ženo in dvoje nepreskrbljenih otrok. Od tega časa dalje Vam nič več ne odtegnejo. Vprašate, če Vam smejo odtegovati od plače 4 Din. — Če imate v resnici mesečno samo znesek 250 Din plače, ste oproščeni plačevati uslužbenski davek, ker ni treba plačevati onemu, ki ne prejema mesečno zneska 400 Din. Ta znesek je že oproščen od plačevanja delavskega davka, ker gre zakon s predpostavke, da mora uslužbencu ostati davka prosto toliko, kolikor neobhodno rabi za svoje preživljanje. Tudi doklad ne plačate nobenih. Vaše stališče je tedaj popolnoma pravilno. Sklicujete se lahko na zakon o neposrednih davkih. Od svoje plače tudi ne plačujete izrednega prispevka za proračunsko leto 1934-1935, kakor tudi ne $\frac{1}{2}\%$ za bednostni sklad. Ste tedaj oproščeni plačila sleherne davščine in doklad na svojo mesečno plačo v znesku 250 Din.

Gospodarske zanimivosti.

Trgovska pogajanja z Italijo. Ko je Italija pred tedni odpovedala vse ugodnosti za blago, uvoženo iz Jugoslavije v Italijo, je nastala velika nevarnost, da bi zlasti iz Slovenije ne bilo mogoče na splošno nič več izvažati lesa in živine v Italijo. Pač pa je pustila Italija vse ugodnosti avstrijskemu blagu, ki je imelo že prej večje ugodnosti pri uvozu v Italijo, kakor pa naše blago. Začela so se zato pogajanja za novo ureditev uvoza v Italijo. Ta pogajanja so se vršila v Rimu in v Beogradu. Za podlago teh raz-

govorov služi sporazum, ki ga je sklenila Italija s Francijo dne 7. januarja t.l. Zadnja poročila pravijo, da se moremo nadejati, da bodo zaključeni ti razgovori ugodno za nas. Ne bi se smelo zgoditi, kakor se je pri zadnjih trgovskih pogajanjih, da se na škodo slovenskega izvoza lesa zaščiti naše tekstilne tovarne.

Naš hmelj. Zadnji dve leti so se začele cene hmelja na svetovnih trgih hitro porjavljati. To je ugodno vplivalo tudi na cene hmelja pri nas. Zato je tudi vrednost izvoza našega hmelja zadnji dve leti znatno porasla. V preteklem letu smo izvozili hmelja nove letine za 77 mil. Din starega hmelja za 103 mil. Din. Najugodnejše cene za hmelj smo dosegli v letu 1933. V tem letu je bil sicer pridelek majhen, vendar pa je bila vrednost tega pridelka velika. V letu 1934 pa so izvozne cene hmelja napram cenam v letu 1933 spet nekoliko padle, tako da je bil sicer izvoz večji, skupna svota pa, ki smo jo dobili v tem letu za hmelj, je bila nižja kakor pa v letu 1933. V preteklem letu smo izvozili največ hmelja v Nemčijo, na Angleško, na Češko in v Belgijo. Le razmeroma male količine hmelja so kupile od nas Avstrija, Francija in Italija. Vendar pa je značilno, da pada zadnja leta naš izvoz hmelja v Nemčijo in v Češko, da pa kupuje vedno več hmelja pri nas Belgija in tudi Angleška. To pa zato, ker se je posrečilo nekaterim našim domačim trgovcem s hmeljem, da so dobili naravnost zveze s velikimi trgovinami hmelja v inozemstvu. Preje pa sta posredovali Nemčija in Češka.

Pridelek opija pri nas. Znano je, da sejejo naši južni kraji mnogo maka, da nato iz glavic makovih rastlin z narezanjem pridobivajo omamljivo snov opij, ki se mnogo rabi v zdravilstvu. Opij nato izvažamo. Za nakup opija od kmetovalcev je posebna družba, ki je kupila v lanskem letu okrog 50 milijonov kg opija. Za 1 kg opija je plačala ta družba povprečno 227 Din. Prodajna cena opija je seveda za mnogo odstotkov večja in se zato pritožujejo pridelovalci maka, da dobijo za opij mnogo prenizko ceno. — Skoraj ves opij se prideluje v okolici Skoplja, Štipa in Velesa.

Cene jaje pri nas in na svetovnih trgih v zadnjem času naglo padajo. To pa zato, ker je proizvodnja vedno večja, povpraševanje pa se ne dviga v tem raz-

merju. Sicer moremo računati, da se bo povpraševanje sicer v kratkem povečalo, računati pa moramo tudi s tem, da se bodo zaloge povečale in zato ne moremo računati s povečanjem cen. To tudi zato, ker se je v vseh državah proizvodnja jajc zelo povečala in poizkušajo one države, ki so preje mnogo jajc uvažale, da bi krile lastno potrebo z lastno proizvodnjo jajc. Zato pa je tudi padec cen veliko večji v onih državah, ki so navezane na izvoz, kakor pa v onih državah, ki jajc še uvažajo.

Gospodarstvo v Turčiji. Zadnje čase se sliši o Turčiji vedno več. Bolj in bolj prehaja Turčija spet do velikega vpliva v mednarodni politiki. Pa tudi njeno gospodarstvo se vedno bolj izboljšuje. Radi zunanje trgovine je sklenila preteklo leto turška vlada dogovore o medsebojni zamenjavi blaga s 16 državami, med njimi tudi z Jugoslavijo.

Avstrijska vlada kupuje govejo živino. Avstrija je imela do pred kratkem zelo dobre cene goveji živini. V zadnjem času pa so začele te cene naglo padati, četudi seveda še danes delač niso tako nizke, kakor so cene goveji živini pri nas. Da prepreči nadaljnje padanje cen, je začela avstrijska vlada sama z nakupom goveje živine in je določeno, da odkupi država 2500 komadov govedi. Tako se poveča skupno število goveje živine, kupljene od države, na 16.000 komadov. Seveda je jasno, da mora tak velik nakup zelo vplivati na dvig cen.

Tirolsko vino v Avstriji. Avstrija je določila z Italijo pogodbo, po kateri sme Italija izvoziti v Avstrijo 25.000 hl južnotirolskega vina.

Kongres za perutninarstvo. V Berlinu se vršijo že sedaj velike priprave za svetovni perutninarski kongres, ki se bode vršil prihodnje leto od 31. aprila do 9. maja. Na tem kongresu bodo razpravljali o vsem, kar je v zvezi z izboljšanjem perutninarstva in s prodajo proizvodov od perutninarstva.

Španske pomaranče konkurirajo našim jabolkom. V mesecu decembru preteklega leta je bila sklenjena med Poljsko in Španijo pogodba, po kateri je znižala Poljska zelo uvozne carine na španske

pomaranče. Španija pa je dovolila zato veliko večji uvoz jajc iz Poljske. Zaradi teh določb je bilo mogoče, da so cene pomarančam na Poljskem do sedaj že toliko padle, da se prodajajo pomaranče ceneje kakor pa naša jabolka. Zato je tudi prodaja naših jabolk na Poljskem vedno težja.

Razna obvestila.

Enodnevni tečaj za zatiranje škodljivcev in boleznih sadnega drevja se vrši v soboto dne 6. aprila t. l., na banovinski Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Tečaj je teoretičen in praktičen ter traja od 8. do 12. in od 14. do 18. ure.

Gospodinjstva v Vojniku je imela v nedeljo dne 3. marca sklep. Popoldne smo se zbrali v osnovni šoli. Bila nas je polna soba gospodarjev in gospodinj, ki smo z velikim zanimanjem poslušali predavanje o štajerski kokoši in praktični svinjereji. Po predavanju smo se zbrali starši in gosti z dekleti v lepo okrašeni telovadnici. Mi starši želimo, da nam oblasti dovolijo še prihodnje leto gospodinjstvo šolo, ki je nam res v veliko korist, ker se z malimi stroški dekleta mnogo naučijo.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski živinski sejem 12. 3. 1935. Prignanih je bil 24 konj, 164 volov, 317 krav in 15 telet. Cene so bile: debeli voli 1 kg žive teže 3—4 Din, poldebili voli 2—2.50, voli z delo 3—4, biki za klanje 2—2.80, klavne krave debele 2—2.75, plem. krave 2—2.25, krave za klobasarje 1.25—1.50, molzne krave 2—2.50, breje krave 2—2.50, mlada živina 2.50—4, teleta 3—4 Din. Prodanih je bilo 296 komadov.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 8—9 Din, volovsko meso II. vrste 6—8 Din, meso od bikov, krav in telic 4—6 Din, telečje meso I. vrste 8—10 Din, telečje meso II. vrste 4—6 Din, svinjsko meso sveže 8—12 Din.

Zahtevajte povsod

»Slovenskega gospodarja«
